Vreme: 14.07.2026 07:02
Medij: danas.rs
Link: https://www.danas.rs/svet/veliki-upitnik-iznad-kaje-kalas/
Autori: @com
Teme: Evropska komisija

Naslov: Veliki upitnik iznad Kaje Kalas

5692

Otkako je navodno uporedila izraelsku vladu sa sistemom aparthejda, šefica diplomatije EU Kaja Kalas brani se od kritika. No, pitanje je veće - zna li se uopšte ko vodi spoljnu politiku Evropske unije?

Na sastanku evropskih ministara spoljnih poslova u ponedeljak (13. jul), ponovo će se vagati svaka njena reč. Ponajpre zato što je odnos prema Izraelu jedna od tema dnevnog reda. Otkako se pojavila tvrdnja da je glavna diplomatkinja EU Kaja Kalas izraelsku vladu uporedila sa "sistemom aparthejda u Južnoafričkoj Republici", kritike na njen račun dodatno su eskalirale. Nemački kancelar je javno ukorio na poslednjem samitu EU: "Izričito se ne slažem s takvim izborom reči i o tome se mora temeljno razgovarati", rekao je Fridrih Merc. Predsednik Odbora za spoljne poslove nemačkog Bundestaga Armin Lašet javno je zatražio njenu ostavku. Sama Kalas izjavila je: "Ne mogu se neprestano boriti protiv tih senki, protiv tvrdnji šta sam navodno rekla iza zatvorenih vrata ili nisam rekla. Držimo se onoga što sam zvanično rekla - to je evropsko stanovište koje zastupam." Izrael je u junu 2026. prekinuo kontakte s visokom predstavnicom Evropske unije za spoljne poslove Kajom Kalas. Do toga je došlo nakon što su se pojavili izveštaji da je na jednom zatvorenom sastanku u Meksiku postupanje Izraela na palestinskim teritorijama uporedila s nekadašnjim južnoafričkim režimom aparthejda. Izraelski ministar spoljnih poslova Gideon Sar zatražio je da povuče te izjave. Kalas to poređenje dosad nije ni demantovala ni potvrdila, već je umesto toga istakla važnost vođenja dijaloga između Evropske unije i Izraela uz međusobno poštovanje. Previše nediplomatična, previše kritična prema Izraelu, previše ambiciozna. Šefica diplomatije EU već je mesecima izložena kritikama. Razlog je s jedne strane složenost evropske spoljne politike, a s druge njen komplikovan odnos s predsednicom Evropske komisije Ursulom fon der Lajen. Sukob između predsednice Komisije i njene visoke predstavnice za spoljne poslove u Briselu se i otvoreno komentariše. Na jednom događaju koji je organizovalo Predstavništvo Bavarske pri EU, bivši evropski komesar Ginter Etinger govorio je o "međusobnim podbadanjima koja troše mnogo energije", dodajući da se pod vođstvom Ursule fon der Lajen Komisijom upravlja više "predsednički nego kolegijalno". Za samu Kalas tvrdi se da je jednom upotrebila reč "diktatorka". Dve žene imaju mnogo toga zajedničkog: obe potiču iz političkih porodica, obe uspešno usklađuju veliku porodicu i karijeru, obe se smatraju ambicioznim i disciplinovanim. Razlika je u tome što je Kalas već bila premijerka Estonije dok je Ursula fon der Lajen u Nemačkoj bila "samo" ministarka. No, razgovara li se s ljudima u Briselu, postaje jasno da se manje radi o navodnom "ženskom sukobu", a više o temeljnom pitanju: ko je zapravo odgovoran za evropsku spoljnu politiku? EU funkciju glavnog diplomate ima tek od 2011. godine. Kada je Kalas preuzela tu dužnost, svi su priželjkivali snažan glas i jasno političko pozicioniranje. No, upravo joj se to danas zamera. Osim toga, njen manevarski prostor ograničen je jer spoljnopolitičke odluke zahtevaju jednoglasnost, a do nje Evropa često dolazi samo oko najmanjeg zajedničkog imenitelja - ako do nje uopšte dođe. Činjenica da američki predsednik Donald Tramp pokušava da podeli EU dodatno otežava nastup u kojem bi se govorilo jednim glasom. Mnogi u Briselu razumeju to što Kalas, kao Estonka, upozorava na opasnost iz Rusije. Međutim, to slabi njen položaj diplomatkinje, pa i moguće posrednice u ratu u Ukrajini. Rat protiv Ukrajine promenio je odnos snaga unutar EU. Predsednica Komisije Fon der Lajen podršku Ukrajini brani odlučno - "koliko god bude potrebno". U novom budžetu EU traži milijarde evra za jačanje evropskih odbrambenih sposobnosti. Ko, dakle, predstavlja spoljnu

politiku Evropske unije? Upravo je to pravi problem, koji daleko nadilazi trenutno ogorčenje. Ursula fon der Lajen želi da vodi geopolitički usmerenu Komisiju, što se često sukobljava s interesima Kaje Kalas. Potom, tu su i politički moćni šefovi država i vlada. Spoljna i bezbednosna politika i dalje su pre svega u nadležnosti država članica. A onda je u igri još i NATO. U formatima E3 ili E5 Nemačka, Francuska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Poljska i Italija pokušavaju da gase različita svetska krizna žarišta. Kao da to nije dovoljno, predsednik Evropskog saveta Antonio Košta, koji predstavlja države članice EU, uspostavio je tajne kontakte s Moskvom, a da to prethodno nije usaglasio s drugima. I nije li zapravo pravi "ministar spoljnih poslova EU" komesar za trgovinu Maroš Šefčovič, koji ima direktan pristup Vašingtonu i Pekingu? Za evropsku spoljnu politiku tako se nadmeću Evropska komisija, šefovi država i vlada te Kaja Kalas. Kako bi se prevladale te blokade, jedan interni francuski dokument predlaže tri mogućnosti reforme. Spoljna politika mogla bi se u celosti staviti pod nadležnost Evropske komisije. Druga mogućnost jeste da pređe u nadležnost Saveta EU, odnosno Antonija Košte i predstavništva 27 šefova država i vlada. Treća mogućnost bila bi znatno ojačati položaj Kaje Kalas i Evropske službe za spoljne poslove unutar sistema EU. Trenutno se, međutim, sve tri opcije smatraju malo verovatnim. Kalas će se verovatno morati pomiriti s činjenicom da kao bivša premijerka sada samo priprema odluke zajedno s ministrima spoljnih poslova, dok konačne odluke donose njene nekadašnje kolege, šefovi država i vlada. Njeni pristalice kažu da to nije nimalo lako razumeti. Uostalom, ovo joj je ionako bio tek drugi izbor - zapravo je želela da postane generalna sekretarka NATO-a. No i za tu se funkciju smatralo da je previše nediplomatična. Ime * Komentar